

Motion till riksdagen 2020/21:3311

av **Andreas Carlson m.fl. (KD)**

Tydliga reaktioner mot brott

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om strafflindring och villkorlig frigivning och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om mängdrabatt och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om asperationsprincipen och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om slopad straffrabatt för unga över 18 år och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om reformerad straffrabatt för den som är under 18 år, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om väsentligt skärpta straff för brott begångna av kriminella nätverk och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett förbud mot kriminell organisering och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skärpta straff för narkotikabrott och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skärpta straff för vapenbrott och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en uppdelning mellan legala och illegala vapen i lagen och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om hedersbrott och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om åtgärder mot trakasserier och brott på internet och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en utredning om ett generellt straffsanktionerat skydd mot kränkningar på nätet och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skärpta straff för sexualbrott och tillkännager detta för regeringen.

15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett uppdrag till Datainspektionen och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om sexualbrott och asylansökan och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om köp av sexuell handling av barn och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om barnpornografibrott och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om människohandel och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skärpt straff för människosmuggling och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om avskaffad preskriptionstid för mord och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om bostadsinbrott och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om rattfylleri och grovt rattfylleri och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om grov olovlig körning och tillkännager detta för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om grov trafikbrottslighet och tillkännager detta för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om eftersupning och tillkännager detta för regeringen.
27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utvisning ska komma i fråga oftare och tillkännager detta för regeringen.
28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om synnerliga skäl för utvisning för den som vistats i Sverige längre än fyra år, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om utvisning till andra EU-länder och tillkännager detta för regeringen.
30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att byta namn på barnpornografibrottet till dokumenterade sexuella övergrepp på barn och tillkännager detta för regeringen.
31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om villkorlig frigivning och tillkännager detta för regeringen.
32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om häktning och tillkännager detta för regeringen.
33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om försvårande omständigheter och tillkännager detta för regeringen.
34. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om försök till ringa stöld och tillkännager detta för regeringen.
35. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om hindrande av rättvisa och tillkännager detta för regeringen.
36. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om fridskränkning och tillkännager detta för regeringen.
37. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skärpt straff för mened och tillkännager detta för regeringen.

38. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kameraövervakning och tillkännager detta för regeringen.
39. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om presumtion mot fängelse och tillkännager detta för regeringen.
40. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om attacker mot vitala samhällsfunktioner och tillkännager detta för regeringen.
41. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om säkerheten på sjukhus och tillkännager detta för regeringen.
42. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om brott begångna av djurrättsaktivister och tillkännager detta för regeringen.
43. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att knyta övervakningsbeslut till person och tillkännager detta för regeringen.
44. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att hemlig dataavläsning ska beviljas om åtgärden är av särskild vikt och tillkännager detta för regeringen.
45. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om platskrav och tillkännager detta för regeringen.
46. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om tillträdestillstånd och tillkännager detta för regeringen.
47. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om socialtjänsten och tillkännager detta för regeringen.
48. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förenklade sekretessregler och tillkännager detta för regeringen.
49. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om samarbetet mellan socialtjänst, skola, polis och fritid och tillkännager detta för regeringen.
50. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om omedelbarhetsprincipen och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Sverige ska vara ett tryggt land att leva i, oavsett om man bor på landsbygden, i en stad eller i en förort. En av statens viktigaste uppgifter är att genom ett väl fungerande rättssystem ge medborgarna trygghet.

Ett fungerande rättssystem förutsätter att de som bryter mot lagen lagförs och straffas. Det är viktigt för att skydda laglydiga, ge brottsoffer upprättelse och för att upprätthålla ett signalsystem om vad som är rätt och fel, men också för att ge förbrytaren möjlighet att sona sitt brott. Människan är en moralisk varelse som hela tiden har ansvar att förhålla sig till vad som är rätt och fel. Den som har tagit sitt straff har sonat sitt brott och har med det återupprättats och fått en ny chans att återinträda i samhället som en ansvarstagande person. Straff är därför ett nödvändigt inslag i rättsskipningen. Tiden då straffet avtjänas ska användas på ett meningsfullt sätt genom insatser som möjliggör ett liv utan brottslighet.

Att tidigt reagera mot, och bryta, kriminellt beteende är av största vikt för att förebygga brott och att ungdomar hamnar i brottsliga aktiviteter. För att lyckas med detta behövs en politik med ett helhetsperspektiv på barn och ungdomar. Det behövs en stödjande familjepolitik, en bra skola, satsningar på ungas uppväxtmiljö och en offensiv kriminalpolitik.

Brott kränker människors frihet, liv, hälsa och rätt till sin egendom. Därför kan vi aldrig tolerera brottslighet. Men det finns inget enkelt svar på hur vi skapar ett tryggare samhälle. Genom att stå upp för varandra och säga ifrån när vi ser att någon blir illa behandlad eller när ett brott begås stärker vi sammanhållningen och markerar rätt och fel. Det behöver också finnas framtidstro i alla delar av samhället. Hopp om att kunna skapa ett bättre liv. Utsikter att få ett jobb. En övertygelse om att det är bättre att vara en del av samhället än att välja ett liv vid sidan om. En förvisning om att när människor mår dåligt så finns det ett skyddsnät och medmänniskor som fångar upp och hjälper. Och en vetskap om att när det begås ett brott kommer samhället och det offentliga att reagera snabbt och tydligt, såväl för att bistå brottsoffret som för att utreda gärningen.

Kristdemokraternas fokus under senare år har varit att skärpa straffen för en rad olika brott med fokus på grova våldsbrott. Avsikten är att ge brottsoffer upprättelse, skydda laglydiga medborgare från brottslingar och straffa personer som begår brott. För att de allvarligaste brotten ska straffas hårdare vill vi höja minimistraffen för ett antal brott. Riksdagen har också gjort tillkännagivanden till regeringen på en rad områden för att ge tydligare reaktioner mot brott. Det handlar exempelvis om att utöka kriminaliseringen för brott som begås inom ramen för människohandel och koppleri, narkotikabrott, dråp, grov misshandel, grovt rån och grov utpressning. Den tekniska utvecklingen går fort och öppnar för helt nya typer av kriminalitet. Det blir allt lättare att begå brott som drabbar många och som innebär stora problem för småföretagare och enskilda. I takt med att näthandeln ökat har också riskerna för att någon kapar din identitet ökat. Systematisk brottslighet av detta slag kan i förlängningen leda till försämrad konkurrenskraft för företagen, färre jobb och lägre tillväxt.

Skärpta straff för seriebrott

Skillnaden mellan att begå ett brott eller många liknande brott är för liten i dag och behöver öka. Det ska ske genom skärpta straff för seriebrott. Riksdagen tillkännagav 2014/15 för regeringen att minska straffrabatten vid flerfaldig brottslighet. Påslaget i straff när en person döms för flera brott samtidigt blir lägre än varje brott enskilt skulle ge. Domstolarna bör ha en strängare syn på detta. Ett nyligen uppmärksammat fall gäller en serie våldtäkter mot barn, över 100 till antalet, som en man utsatte en flicka för. Riksåklagaren ansåg fallet så allvarligt att hon drev det till Högsta domstolen och fick prövningstillstånd, då hon menade att brotten var så pass allvarliga att lagen strängaste straff, 14 års fängelse, borde vara aktuellt för mannen som var dömd till nio års fängelse i hovrätten. HD höjde straffet till 12 års fängelse, och utnyttjade alltså inte hela straffskalan. Kristdemokraterna ställer sig liksom riksåklagaren tveksam till att påföljdsbedömningen inte utnyttjade hela straffskalan. Detta är ett exempel av många på när asperationsprincipen får orimliga följder. Vi anser att den bör ses över, med syfte att få domstolarna att använda hela straffskalan i större utsträckning.

Förändrade regler om straffflindring

Det finns behov av att se över de förmildrande omständigheter vid straffmätning som omnämns i 29 kap. 5 § brottsbalken. Svenska domare har att göra en helhetsbedömning av försvårande och förmildrande omständigheter när ett brott har begåtts, men på vilka

grunder en sådan helhetsbedömning ska göras är dock en moralisk fråga som vi politiker inte kan förhålla oss likgiltiga till.

Det är inte moraliskt rätt att det vid straffmätningen betraktas som en förmildrande omständighet, och som därmed kan leda till lägre straff, att gärningsmannen riskerar att förlora jobbet på grund av brottet, att han skadat sig fysiskt till följd av detsamma eller att brottsoffret av någon anledning dröjt med att anmäla brottet. Det är direkt stötande.

Det finns därför skäl att se över omständigheterna när straffsatsen ska bestämmas och strafflängden lindras. Kristdemokraterna föreslår därför en förändring i brottsbalken: En ändring där 29 kap. 5 § brottsbalkens åtta punkter reduceras till fyra:

1. Att gärningspersonen drabbas särskilt hårt fysiskt, psykiskt eller socialt.
2. Negativa bieffekter av brottet eller straffet.
3. Ansvarsfullt agerande.
4. Andra omständigheter likvärdiga med punkterna 1–3.

Detta skulle innebära att omständigheter som idag leder till straffreduktion, såsom exempelvis utvisning, att den tilltalade blir av jobbet, tiden som gått sedan brottet begicks, att den tilltalade har mycket hög ålder, att straffet bli oproportionerligt eller andra omständigheter som talar för lägre straff, skulle mönstras ut ur brottsbalken.

En sådan indelning betonar omständigheternas karaktär snarare än att specificera enskilda omständigheter. Vidare skulle kraven på förutsebarhet och likabehandling bättre tillgodoses. Nuvarande ordning leder dessutom till en alltför restriktiv tillämpning i strid med lagstiftarens ambitioner. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Mängdrabatt och återfall

Den som begår flera brott i Sverige idag tjänar på det. Vi har nämligen mängdrabatt. Det finns flera skäl till det. Skulle varje brott prövas separat skulle det kosta både tid och pengar. Det finns också en rättvisaspekt i påföljdsbedömningen. En person som begått flera mindre allvarliga brott skulle dömas till högre straff än en person som begått ett betydligt allvarligare brott. Det skulle sända olyckliga signaler om vilket samhället prioriterar högst och kunna skada det allmänna rättsmedvetandet. Dock är mängdrabatten förenad med stora problem. En ganska liten del av befolkningen står för en stor del av brottsligheten. Samhället skulle besparas mycket lidande om dessa personer kunde sitta i fängelse under längre tid och därmed vara inkapaciterade. De begår både många brott och återfaller. Dessvärre kan det dröja länge innan en återfallsförbrytare döms till fängelse. I flera fall kan villkorliga domar och skyddstillsyn staplas på varandra, inte minst om brotten personer begår är av olika art. Detta är en ohållbar ordning, liksom det är ohållbart att tungt kriminella som begår flera med varandra sammankopplade brott får rabatt. Kristdemokraterna vill därför kraftigt begränsa mängdrabatten och se till att återfallsförbrytare döms till fängelse istället för annan påföljd i högre utsträckning om de redan har tidigare domar. Kristdemokraterna anser att sådana förändrade regler måste kunna innebära att en gärningsman döms till högre straff än det högsta straffet för ett av brotten.

Avskaffa ungdomsrabattsrabatten

I december 2018 presenterades SOU 2018:85 Slopade straffrabatt för unga myndiga för regeringen. Den har sedan varit ute på en remissrunda som presenterades den 15

februari 2019. Regeringen har dessutom varit ute i debatten och sagt att den ska avskaffas. Ändå har inget hänt. Det var först i samband med de så kallade gängsamtalerna mellan regeringen, dess stödpartier, Kristdemokraterna och Moderaterna som regeringen öppnade upp för att förändra ungdomsrabatten. Tyvärr är det förslag som de ämnar lägga fram alldeles för tunt och en bidragande orsak till att Kristdemokraterna lämnade samtalen. Regeringens dåvarande förslag innebär att ungdomsreduktionen endast ska avskaffas för den som upprepade gånger begår grova brott. I praktiken innebär det max någon procent av alla som lagförs och får ungdomsrabatt. Regeringen har sedermera ändrat sig och föreslagit att vid alla brott med ett minimistraff på ett års fängelse ska straffreduktionen slopas. Detta innebär dock att en mängd brott, t ex övergrepp i rättsak som är mycket vanligt bland kriminella nätverk, faller utanför mallen. Kristdemokraterna vill se att ungdomsrabatten avskaffas för personer mellan 18 och 21 år.

Men dessvärre räcker inte detta mot bakgrund av den brottsutveckling vi nu ser. Allt yngre personer begår och döms för allt grövre brott, även mord. Detta gäller även personer under 18 år. Det skarpaste som döms ut för dessa är fyra års sluten ungdomsvård. Det är inget som avskräcker. Tvärtom blir det ett sätt för kriminella nätverk att leja ut grova brott på barn. Åker de fast spelar det knappt någon roll. Efter ett par år är de ute igen med en förnyad och högre kriminell status. Det är av yttersta vikt att personer under 18 år som begår grova brott kan dömas till kännbara straff. Utredningen om slopas straffreduktion för unga innehåller också förslag för att kunna ha en betydligt skarpare trappa, där ungdomsrabatten för den över 15 trappas av snabbare mot fullt straffvärde. Personer som begår grova brott måste låsas in under lång tid.

Kristdemokraterna anser att straffrabatten för den under 18 behöver reformeras kraftigt.

Skärpta straff för gängkriminella

Kristdemokraterna anser att den som begår brott inom ramen för organiserad brottslighet måste få betydligt skärpta straff. I vår omvärld finns det många framgångsrika exempel på detta. I Danmark finns möjligheten att utdöma dubbla straff för den som begår brott inom ramen för organiserad kriminalitet. I USA finns systemet med RICO-lagarna som varit avgörande för att komma åt den grova organiserade brottsligheten med betydligt skärpta straff. Den innebär också att det är möjligt att ledarfigurer som tjänar på underordnades brottslighet kan dömas om den är inom ramen för pågående kriminell organisering. Detta har inte minst varit framgångsrikt för att kunna sätta dit maffian. En försvårande omständighet gällande organiserad brottslighet finns redan idag i brottsbalken. Vi menar emellertid att den är långt ifrån tillräcklig. Straffen för organiserad brottslighet måste skärpas väsentligt. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Kristdemokraterna anser att det ska vara möjligt att förbjuda kriminell organisering. Detta behöver utredas noggrant då det kräver en grundlagsändring. Vi menar dock att en sådan är befogad då den grova organiserade brottsligheten får ett allt starkare grepp om samhället. Detta är något vi drivit under lång tid, liksom ett förbud mot medlemskap i terrororganisationer. Den organiserade brottsligheten kan inte tillåtas växa i organisationsgrad. De måste upplösas och de som ingår i dessa straffas. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Skärpta straff för narkotikabrott

2011 ändrade Högsta domstolen praxis för påföljden för narkotikabrott. Före den förändrade praxisen dömdes mellan 30 och 60 personer om året till fängelse i åtta år eller mer för narkotikabrott. Förra året var siffran bara tre, enligt TV4 som kartlagt detta. Det innebär att personer som handhar narkotika i stor skala får kortare fängelsestraff och därmed tillbringar mer tid i samhället, där de kan fortsätta att handha narkotika. Narkotika är den enskilt viktigaste inkomstkällan för de kriminella nätverk som ligger bakom det ökade skjutvapenvåldet. Tillgång på narkotika driver också konsumtion. Den som säljer narkotika behöver få kännbara straff, därför bör straffen för narkotikabrott skärpas. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Skärpta straff för vapenbrott

Regeringen har genomfört en del åtgärder för att skärpa straffen för vapenbrott. Bland annat har minimistraffet för grovt vapenbrott höjts till minst två års fängelse, och nyligen föreslogs att straffet för synnerligen grovt vapenbrott ska höjs till från max sex års fängelse till max sju års fängelse. Detta är välkomna höjningar, men otillräckliga. De grova vapenbrotten ligger bakom de senaste årens ökade skjutvapenvåld. Tillgången på vapen och på personer som är villiga att använda dem är en avgörande faktor i de gängkriminellas makt. Höjningen till två års fängelse var av särskild vikt, då det innebär automatisk häktning. Emellertid innebär höjningen av straffet fortfarande att ett genomsnittstraff hamnar på drygt två år, med villkorlig frigivning efter 2/3 av tiden. Gärningsmannen är alltså ute igen efter mindre än ett och ett halvt år. Kristdemokraterna anser att detta är för kort tid. Inte minst eftersom poliserna är för få och en fängslad gängmedlem sällan har en bärande effekt på ett kriminellt nätverk. Vi menar att vapenbrotten måste innebära betydligt strängare straff. Vi vill se en väsentlig höjning av straffen för vapenbrott. För att ta utgångspunkt i proposition 2020/21:200, så höjs maxstraffet för synnerligen grovt vapenbrott från sex till sju års fängelse. Det tycks som att regeringen endast höjer straffet för att tillgodose det tillkännagivande som riksdagen riktade till regeringen i betänkande 2017/18:JuU8, baserat på motion 2017/18:3917 av KD, M, C och L. Tillkännagivandet kan förvisso anses vara tillgodosett då maxstraffet höjs, men höjningen från sex till sju år gör näppeligen nog.

Istället anser vi att den som döms för synnerligen grovt vapenbrott bör komma ifråga för betydligt hårdare straff. Den som döms för exempelvis grovt rån, grovt koppleri eller olaga frihetsberövande kan dömas till tio års fängelse. Lagens strängaste tidsbestämda straff är 18 års fängelse. Maxstraffet för synnerligen grovt vapenbrott borde just ta sikte på de absolut grövsta vapenbrotten, och maxstraffet bör vara betydligt högre än de sju år som regeringen föreslår.

Detsamma gäller det grova vapenbrottet som bör skärpas betydligt. Samtidigt som detta sker anser Kristdemokraterna att det är en avsevärd skillnad mellan den som handhar ett legalt vapen och den som handhar ett illegalt vapen. Denna skillnad görs dock inte tydlig i lagstiftningen. Vi anser att det borde förändras. Det är en väsentlig skillnad på det stränga tillståndssystem för jaktvapen, sportskyttevapen och samlarvapen som finns i Sverige och på den illegala importen eller tillverkningen av vapen som används i kriminella konflikter. Det bör också avspeglas i lagstiftningen.

Särreglera hedersbrott

Hederskulturer som vuxit fram där framför allt kvinnor får sina liv begränsade av fundamentalister är inte förenliga med ett fritt och demokratiskt samhälle. Kvinnor som hålls tillbaka och kontrolleras i hederns namn kommer inte att kunna leva ut i sin fulla potential. Hedersbrott hämmar därför en god samhällsgemenskap och samhällsutveckling men framför allt är detta ett brott mot kvinnors rättigheter.

Hedersrelaterade brott utgör grova kränkningar av mänskliga rättigheter och brott mot internationell lagstiftning (FN:s kvinnokonvention). Enligt en Brå-rapport (Rapport 2012:1 Polisens utredningar av hedersrelaterat våld) är de vanligaste brottstyperna olaga hot och misshandel. Direkta dödshot har uttalats i tre fjärdedelar av de ärenden där olaga hot förekommer. Förutom att bli utsatta för misshandel och olaga hot blir dessa kvinnor också kontrollerade och kränkta på andra sätt, både av gärningsmännen och av andra personer i kvinnornas närhet. Förtrycket innebär ofta kontroll av sociala kontakter, kvinnan tillåts inte klä sig eller sminka sig som hon vill, hennes dator-användande kontrolleras osv. Många får inte umgås med pojkar och män.

Hedersrelaterad brottslighet är brott riktade mot någon, ofta en släkting, som, enligt gärningsmannens och övriga släktens eller gruppens uppfattning, riskerar att vanära eller ha vanärat gärningsmannens, släktens eller gruppens heder. Syftet med brottsligheten är att förhindra att hedern skadas eller förloras, alternativt att reparera eller återställa den skadade eller förlorade hedern.

Förekomsten av dessa brott hamnar ofta utanför brottsstatistiken alternativt i spridda brottskategorier och mörkertalet är utbrett. Kristdemokraterna vill därför att en lagstiftning införs som särreglerar hedersbrott i brottsbalken. Med en sådan skulle vi få en tydligare bild av problemets storlek och därefter kunna sätta in nödvändiga åtgärder.

Trygghet och jämställdhet för unga

Enligt Unicefs kartläggning har coronapandemin gjort att barn och unga i större utsträckning söker sig till nätet och därmed har risken ökat att de blir utsatta för kränkningar och andra brott på internet. På liknande sätt svarade 16 % i en undersökning gjord av Friends tillsammans med Flaire 2020 att kränkningarna på nätet har ökat under pandemin. Det finns exempelvis tendenser och tecken på att mobbning med rasistiska förtecken har ökat under samma period.

Även innan coronapandemin var ett faktum var utvecklingen med kränkningar på nätet ett växande problem. I undersökningen Unga och medier 2019, gjord av Statens medieråd, konstaterades att barn och unga som uppger att de har utsatts för mobbning och hot på nätet ökar sedan tidigare år.

Under 2019 genomförde även Novus en undersökning på uppdrag av Friends för att undersöka kränkningar bland unga som spelar någon typ av digitala spel. Denna visar att 30 procent har blivit utsatta för något slags kränkning när de spelar. 53 procent har svarat att de skämtar eller kommenterar andra spelare på ett sätt som inte känns bra.

Det finns stora skillnader i hur flickor och pojkar använder internet. Flickor tycks vara mer utsatta för sexuella risker på nätet och är överrepresenterade både som offer och som förövare vid nätmobbning.

Nätmobbningen mot barn och unga måste stoppas. En viktig del i det arbetet är att vuxna i allmänhet och föräldrar i synnerhet blir mer närvarande i barns liv. Vuxnas roll att förmedla vad som är acceptabelt beteende både i verkliga livet och på nätet är grund-

läggande. Barn och unga måste förstå att digitala skändningsord gör lika ont som de som uttalas.

Hat och hot på nätet drabbar dock fler än unga. Det drabbar journalister, opinionsbildare och politiker. Många är berättelserna om journalister och bloggare som möts av stormar av hat och hot. Inte minst kvinnliga journalister och bloggare, och inte minst när ämnet rör flyktingar eller jämställdhet.

Alla kränkningar på nätet utgör inte brottslighet men en del gör det. Det kan handla om kränkande fotografering, olaga hot, förtal, ofredande eller hets mot folkgrupp.

Att bevisa brott begångna på internet kan vara svårt. Det visar Brås rapport 2015:6 Polisanmälda hot och kränkningar mot enskilda personer via internet. Det krävs ofta att information lämnas ut från det företag som tillhandahåller den internettjänst eller den webbsida där kränkningen har ägt rum för att man ska kunna identifiera en okänd gärningsperson. Det handlar om inloggningsinformation i form av så kallade ip-nummer. I rapporten lyfts det fram som ett stort problem att få ut de inloggningsuppgifter som krävs för att kunna spåra okända gärningspersoner. Det gäller i synnerhet för internettjänster som tillhandahålls av företag som befinner sig utanför Sverige. Processen kring en internationell rättshjälpsbegäran är både tidskrävande och omständlig. Vidare finns det svårigheter att kunna styrka brottet i ärenden där en misstänkt person har identifierats. Det har att göra med att brott inte har kunnat styrkas i vissa fall men problemen kan också bero på bristande it-kompetens hos polis och åklagare. Om dagens lagstiftning är tandlös måste en skärpning ske så att åtal för grova kränkningar på internet väcks och det finns en möjlighet till skadestånd. Det är först när hotet om att upptäckas och fällas blir en realitet som lagen kan få en förebyggande effekt. Kristdemokraterna tog under Alliansregeringen fram direktiven till vad som senare blev regeringens proposition Ett starkt straffrättsligt skydd för den personliga integriteten (2016/17:222), där straffbestämmelserna om olaga hot, ofredande och förolämpning förtydligas och moderniseras. Lagändringarna innebär också nya bestämmelser om kränkande fotografering, en fråga som Kristdemokraterna har drivit tidigare. Men vi menar också att dessa åtgärder inte är tillräckliga.

Regeringen bör även ge Datainspektionen i uppdrag att utveckla ett kvalitetsverktyg för sajter med hög integritetsstandard samt överväga att ta fram ett kvalitetsverktyg för internettjänster i relation till den personliga integriteten, likt [truste.com](https://www.truste.com), som innebär en märkning av sajter med hög integritetsstandard. Detta skulle vara ett sätt att belöna de sajter och tjänster som arbetar medvetet mot kränkningar på nätet. Kristdemokraterna ökar också anslaget till Datainspektionen med 2 miljoner kronor på UO1 för att stärka arbetet mot exempelvis näthat. Dessutom vill Kristdemokraterna införa en specialenhet inom polisen som arbetar mot näthat och nättrakasserier och höja kompetensen inom polisen inom detta område. Kristdemokraterna anser att förtalsbrottet behöver förtydligas när det är grovt och exempelvis bilder sprids så att många kan se. Straffansvaret behöver utvidgas för den som tillhandahåller en tjänst för att skicka och dela bilder och meddelanden och rätten till brottskadeersättning utvidgas.

Regeringen har jobbat alldeles för saktfärdigt med dessa förslag. Tusentals ungdomar och i synnerhet flickor, kvinnor, journalister och offentliga personer utsätts just nu ständigt för kränkningar och hot på nätet som hade varit helt oacceptabla i andra sammanhang. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Straffen för brott mot person

Straffen för brott mot person ska i högre grad grunda sig på den brottsliga handlingens straffvärde snarare än brottslingens ålder. Sett ur brottsoffrets perspektiv är straffet i viss mån ett mått på hur allvarligt samhället ser på den kränkning som man blivit utsatt för. Straffets storlek har därför betydelse för offrets känsla av upprättelse. Därför bör straffen i högre utsträckning än idag grunda sig på den brottsliga handlingens straffvärde. Detta har tillkännagetts till regeringen som dock inte har agerat i frågan.

Skärpta straff för sexualbrott

Antalet anmälda sexualbrott har ökat kraftfullt de senaste tio åren. 2007 anmäldes 12 500 sexualbrott, varav 4 749 våldtäkter och 6 219 sexuella ofredanden. 2019 hade den siffran ökat till 23 197 sexualbrott varav 8 581 våldtäkter och 10 455 sexuella ofredanden. Uppklarningsfrekvensen för dessa brott ligger samtidigt på endast 19 procent. Enligt den senaste Nationella trygghetsundersökningen uppger 6 procent av alla svenskar att de utsatts för sexualbrott. Det är en ökning med 200 procent sedan 2014. 10 procent av alla kvinnor uppger att de utsatts. I åldern 16 till 24 år har hela 34 procent utsatts för sexualbrott. I den ålderskategorin uppger 43–45 procent att de är så pass otrygga när de går ut på kvällen i sitt eget bostadsområde att de undviker det. Samhällets reaktion mot sexualbrott måste vara entydig och kraftfull. Sexualbrott är en grov kränkning av den personliga integriteten. Därför menar vi att minimistrafvet för våldtäkt ska höjas från två till tre års fängelse.

Dessutom anser Kristdemokraterna att utvisning bör komma ifråga oftare för personer som söker asyl i Sverige som begår sexualbrott. Dessa bör få avslag på asylansökan och snabb avvisning ur landet. För personer med uppehållstillstånd bör utvisning också bli en betydligt vanligare rättsverkan. När verkställighetshinder finns ska utvisning genomföras när dessa inte längre finns.

Människor som söker skydd i vårt land, som välkomnats hit och får ta del av våra resurser för sitt uppehälle, ska veta att även om kvinnor i Sverige klär sig på annat sätt, rör sig i samhället utan manligt sällskap, går på konserter och kanske dricker alkohol, så är de inte legitima mål för sexuella angrepp. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Skärpta straff för köp av sexuell handling av barn

Regeringen överlämnade förra året proposition 2018/19:157 Straffrättsliga åtgärder mot utnyttjande av barn genom köp av sexuell handling, som grundar sig på ett tillkännagivande från bland annat Kristdemokraterna. Kristdemokraterna välkomnar därför regeringens proposition. Det är angeläget att namnet på brottet ändras för att i lagtext klargöra skillnaden på när en sexuell handling köps av en vuxen respektive av ett barn. Att betona att det är ett utnyttjande av barnet som sker genom köpet av sexuell handling är viktigt. Likaså instämmer vi i regeringens bedömning att böter bör utgå ur straffskalan. Vi delar emellertid inte regeringens bedömning att straffminimum ska var fängelse i 14 dagar. Kristdemokraterna vill därför att minimistrafvet för utnyttjande av barn genom köp av sexuell handling höjs till sex månaders fängelse. Detta är också vad riksdagens tillkännagett för regeringen i betänkande 2017/18:JuU29. Det tillkännagavs återigen för regeringen i riksdagens betänkande 2019/20:JuU7, mot bakgrund av

Kristdemokraternas motion 2019/20:317 med anledning av proposition 2018/19:157. Vi förväntar oss att regeringen snarast tillgodoser detta.

Skärpta straff för barnpornografibrott

Idag faller barnpornografibrottet under brott mot allmän ordning. Det är främst av formella skäl. Den som laddar ner en övergreppsfil gör sig inte skyldig till ett direkt övergrepp på en specifik individ i svensk lags mening, men all typ av kontakt med barnpornografi är olaglig. Av lagtekniska skäl har lagen då hamnat under brott mot allmän ordning i stället för under sexualbrott. Om brottet flyttades från brott mot allmän ordning till sexualbrott i brottsbalken och betraktades som ett sexualbrott skulle också de utsatta barnen bli målsägare med möjlighet till målsägarbiträden. Möjligen skulle det också leda till att polisen prioriterade annorlunda. I Norge döms 20 gånger fler personer, och där är barnpornografi ett sexualbrott, inte ett brott mot allmän ordning. Kristdemokraterna vill därför att flytta barnpornografibrottet till brottsbalken 6 kap. sexualbrott. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Polisen upplever att barnpornografibrotten blir grövre samtidigt som beviskraven ökar. Kristdemokraterna vill att rekvisiten för barnpornografibrott ses över. Antalet filer som innehas blir avgörande och i vissa fall har så många som 200 000 filer krävts för att brottet ska anses grovt. Men man kan ha enskilda filer på flera timmar på grova övergrepp, men då är brottet inte grovt eftersom det bara rör sig om en fil. Ett rekvisit i lagstiftning för grovt brott är just mängden filer. Detta borde ändras. Ett förslag är att antalet bildrutor skulle göra brottet grovt, vilket torde innebära att alla filmer – som innehåller tusentals bildrutor – automatiskt anses grova. Grovheten i materialet, inte mängden, bör också spela en större roll. Detta bör ges regeringen tillkänna.

En stor utmaning i arbetet mot sexuell exploatering är att övergreppens allvar ofta förminskas. Pornografi har en koppling till underhållning och kan antyda en delaktighet från barnets sida. Skulle man ändra benämningen skulle man tydliggöra för förövaren, barnet och samhället att det här är ett sexualbrott. 2016 kom flera stora internationella organisationer som FN, Ecpat och Europol överens om benämningen ”dokumenterade sexuella övergrepp på barn”. Denna bör gälla även i Sverige. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Regeringen överlämnade i januari 2020 proposition 2019/20:69 Barnpornografibrottet och preskription av brott mot barn till riksdagen. Propositionen höjer minimistraffet för grovt barnpornografibrott till ett års fängelse, avskaffar preskriptionstiden för vissa brott mot barn och bestämmer att även oaktsamhet ska kunna vara straffbart när barn skildras i pornografisk bild. Kristdemokraterna stödjer dessa lagförändringar. Emellertid är det långt ifrån tillräckligt. Idag döms en överväldigande majoritet av de som döms till barnpornografibrott till böter. Endast 20 av 119 dömdes förra året till fängelse. Det är inte acceptabelt. Den som befattar sig med barnpornografi begår ett mycket allvarligt brott. Kristdemokraterna vill höja minimistraffet till sex månaders fängelse och slopa böter i straffskalan. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Vi också vill höja maxstraffet för grovt barnpornografibrott till 10 års fängelse, samma maxstraff som för grov våldtäkt mot barn. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Skärp straffet för människohandel

Människohandel är ett brott som bedrivs med internationell organisering. Därför behövs internationella svar på hur det bäst bekämpas. 2019 upptäckte Migrationsverket 481 fall av människohandel i Sverige, en ökning med 100 fall från året innan. Av dessa var nästan 100 minderåriga. Ökningen är tyvärr stabil, och oroväckande. 2014 upptäcktes bara 111 fall. En del av förklaring är att svenska myndigheter blivit bättre på att samverka och att Migrationsverket blivit bättre på att upptäcka fallen. Ökning är ändå oroväckande. Många förknippar människohandel med handel för sexuella ändamål, och det står för drygt 200 av fallen. Nästan lika många, 179, handlar om personer som blir utnyttjade som arbetskraft. Hälften av den människohandel som sker inom EU sker från ett EU-land till ett annat. Bakom siffrorna finns högst sannolikt ett mycket högt mörkertal. Exploateringen av människor som handelsvara måste få ett slut. Kristdemokraterna menar att ett viktigt steg för det är att straffen för människohandel skärps. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Skärp straffet för människosmuggling

Idag finns flertalet kriminella nätverk som hjälper människor att ta sig olagligen till Sverige. De ägnar sig åt organiserad människosmuggling. Polisen har själva beskrivit att det finns ett 40-tal nätverk som ägnar sig åt detta. De straffas inte i tillräcklig omfattning. Detta regleras i utlänningslagen, och straffet för att organisera människosmuggling är fängelse i högst två år. Samtidigt är det något som gynnar den internationella organiserade brottsligheten. Sverige behöver agera, inte minst inom EU och dess gränsskyddsbyrå Frontex för att stoppa detta, men det behöver också prioriteras på hemmaplan. Sverige ska inte vara ett land som människosmugglare kan utnyttja. Kristdemokraterna anser att straffet för människosmuggling bör skärpas.

Avskaffa preskriptionstiden för mord

Livstids fängelse bör i betydligt större utsträckning än i dag komma i fråga. Detta är en förändring som inte minst är viktig givet det ökande antalet mord med skjutvapen som sker i kriminella miljöer. Den som begår sådana handlingar har med stor sannolikhet en gedigen kriminell karriär både bakom och framför sig. Att få bort dessa från gatan och den brottsliga banan är högst önskvärt. Vi menar att brott som är begångna i gängmiljö ska medföra väsentligt skärpta straff. Danmarks gängbestämmelse där brott som begåtts i gängkriminalitet ger dubbelt straffvärde bör tjäna som exempel.

Preskriptionstiden för mord är avskaffad, bortsett från gruppen unga under 21 år. Brottsbalkens 35:e kapitel andra paragrafen andra stycket säger att bl.a. mord begånget av en person innan denne fyllde 21 ska omfattas av preskriptionstiden. Denna preskriptionsrabatt bör avskaffas. Det är helt orimligt att ett så allvarligt brott som mord preskriberas efter 15 år om gärningsmannen är mellan 18 och 21 år vid tillfället för mordet. Detta bör ges regeringen till känna.

Bostadsinbrott – ny brottsrubricering

Bostadsinbrott bedöms i regel som grov stöld. I många fall leder det till ett fängelsestraff på mellan 6 och 8 månader, vilket i praktiken ofta innebär villkorlig dom och

böter. Eftersom inbrott i bostaden innebär en stor integritetskränkning för den som drabbas vill vi skärpa straffen för inbrott genom att införa en ny brottsrubricering, inbrottsstöld, med en högre straffskala än den som gäller för grov stöld. Det skulle medföra att fler tvingas avtjäna fängelsestraff för inbrott än vad som är fallet idag.

Ett inbrott i hemmet upplevs ofta som mycket kränkande, även om värdet av stöldgodset inte är så stort. Bostadsinbrott leder idag till för låga straff. För att straffen ska hamna på en rimlig nivå när det gäller bostadsinbrott bör en ny brottsrubricering införas. Det är inbrott och andra mängdbrott som påverkar människor i vardagen. Kristdemokraterna vill bekämpa sådan brottslighet kraftigare.

Det är ofta organiserade internationella ligor som ligger bakom inbrotten och stölder i Sverige. Polisen räknar med att de står för cirka hälften av alla stölder och inbrott. Det rör sig om cirka 15 internationella ligor med 1 500 medlemmar som rör sig in i och ut ur Sverige, ofta med kopplingar till Baltikum. Det kan vara allt ifrån större butiksstölder till lantbruksutrustning som stjäls. Alla deras stölder är dock inte inbrott i bostäder, vilket gör att de inte nödvändigtvis träffas av de nya rekvisiten för grov stöld i brottsbalken. Men även inbrott i industrilokaler, källarförråd med mera är kännbara för den som drabbas. Därför behövs ytterligare en straffskärpning genom införandet av inbrottsstöld.

Riksdagen tillkännagav för regeringen under riksdagsåret 2014/15 att arbetet mot bostadsinbrott ska prioriteras. Samma år tillkännagavs för regeringen att riksdagen var av meningen att regeringen skulle återkomma med en lagstiftning om ett nytt brott – inbrottsstöld – med minimistraffet fängelse i ett år. Kristdemokraterna anser att minimistraffet för bostadsinbrott ska vara ett års fängelse. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Rattfylleri, trafikbrottslighet och eftersupning

I dag är straffet för rattfylleri böter eller fängelse i högst sex månader och för grovt rattfylleri fängelse i högst två år. Vi anser att straffet är för lågt i jämförelse med både den risk och de konsekvenser alkoholpåverkade personer medför och orsakar i trafiken, och därför bör straffet för rattfylleri samt grovt rattfylleri skärpas. Alkolås eller annan teknik som förhindrar rattfylleri bör också bli obligatoriskt i alla nya bilar i Sverige. SVT granskade i april 2019 vilken påföljd som oftast dömdes ut för rattfylleri. Det visade sig att knappt en promille av de som dömdes för rattfylleri dömdes till fängelse. Bland de som dömdes för grovt rattfylleri slapp ungefär hälften fängelse. Granskningen föranleddes av att en återfallsförbrytare – både i rattfylleri och andra brott – kört ihjäl en 14-årig flicka i Mellansverige. Han hade inget körkort och bilen hade körförbud. Han dömdes till skyddstillsyn för en misshandel bara två månader innan flickan kördes ihjäl, men fick skyddstillsyn. Hade han dömts till fängelse hade det inte hänt. Kristdemokraterna anser att detta är ett talade exempel på att svensk rätt fokuserar för mycket på gärningsmannen och för lite på upprättelsen av brottsoffret. Det är också exempel på att det finns alldeles för många sätt att slippa fängelse på, vilka vi nämner på flera andra ställen i motionen.

Kristdemokraterna har också länge drivit frågan om ett förbud mot eftersupning som innebär att det inte är tillåtet att dricka alkohol de första sex timmarna efter en trafikolycka. I dag är det nämligen möjligt för rattfyllerister att gå fria när de hävdar att de druckit efter och inte före en bilolycka, eftersom det inte har varit möjligt att bevisa när föraren intagit alkohol. Riksdagspartierna har varit eniga i frågan om ett införande av

förbud mot eftersupning, men regeringen har valt att gå på samma linje som den utredning som utrett frågan, att det inte är ett brott i sig att dölja sitt brott. Kristdemokraterna är mycket kritiska till regeringens slutsats och anser att människor som utsätter sina medtrafikanter för fara ska stoppas och inte komma undan på grund av ett kryphål i lagen. Vi anser därför att ett förbud mot eftersupning bör införas. Detta bör ges regeringen tillkänna.

I oktober 2019 kom Ds 2019:22 Ett stärkt straffrättsligt skydd mot upprepad trafikbrottslighet och en utvärdering av den nedre promillegränsen för sjöfylleri. I den föreslås ett par åtgärder som vore bra för att skräpa straffen för trafikbrott. Utredningen konstaterar att antalet trafikbrott ökar, att det är mycket vanligt med återfall och att många förövare begår flera brott samtidigt. De skriver rakt ut att många är vanebrottslingar och att de ägnar sig åt lagtrots. Därtill att trafikbrottslighet ofta sker med stor fara för tredje man, som inte kan skydda sig nämnvärt. Påföljden för trafikbrott blir oftast böter. Upprepade brott leder sällan till straffskärpning. För att nyansera straffskalorna vill utredningen höja straffmaximum för grov olovlig körning och rattfylleri till ett års fängelse och för grovt rattfylleri till tre års fängelse. Dessutom föreslås att ett nytt brott införas, grov trafikbrottslighet, med straff på mellan sex månaders fängelse och fem års fängelse. Grov trafikbrottslighet ska den som begår flera olika trafikbrott som ett led i en vanemässig och hänsynslös brottslighet dömas till. Kristdemokraterna står bakom dessa förslag i utredningen och anser att de bör införas. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Utvisning i högre utsträckning vid brott

I en uppmärksammas dom i april 2019 meddelande en oenig Högsta domstol att en man inte utvisas efter en våldtäkt. Mannen dömdes till två års fängelse för våldtäkt. Det är ett högt straff, 75 procent av alla som döms i Sverige får mindre än ett års fängelse. Den våldtäktsdömde mannen har inget arbete i Sverige, ingen familj och ingen egen bostad. Dock hade han varit här i mer än fyra år, vilket innebär att det krävs synnerliga skäl om han ska utvisas. När de synnerliga skälen blir så omfattande som i den här domen är det uppenbart att reglerna behöver förändras. Sverige ska ha nolltolerans mot brottslingar. Utvisning bör också komma ifråga om personen är medborgare i ett EU-land. Att utvisa en person till ett EU-land är betydligt svårare än att utvisa en person till ett land utanför EU på grund av praxis från EU-domstolen och rörlighetsdirektivet. Detta är ett problem, inte minst som att det torde vara betydligt enklare att verkställa en utvisning till ett EU-land, jämfört med många länder utanför EU. Det är också ett problem eftersom inte minst många av de inbrottsstölderna som begås i Sverige begås av brottsnätverk med säte i andra EU-länder. Att vanebrottslingar inte ska vara välkomna i Sverige är en självklar utgångspunkt för Kristdemokraterna.

Idag krävs att utvisning sker av hänsyn till allmän ordning och säkerhet och att den utvisade utgör ett verkligt, faktiskt och tillräckligt allvarligt hot mot ett grundläggande samhällsintresse. Det måste bli enklare att utvisa utlänningar. Kristdemokraterna vill se utvisning när en person döms till sex månaders fängelse eller mer. Även återfallsförbrytare bör komma ifråga för utvisning, även om de enskilda brotten inte ger mer än sex månaders fängelse. Kristdemokraterna anser att det är önskvärt att det svenska samhället är tydligare mot lagöverträdare i allmänhet. Därför anser vi att straffen bör skärpas för ett antal olika brott och att utvisning ska utdömas i fler fall än i dagsläget. När en utländsk medborgare begått brott med ett straffvärde på minst sex månader bör ut-

visning gälla i större utsträckning. Detsamma borde gälla för återfallsbrottslingar. Detta innebär inte att vi ska utvisa personer med flyktingstatus eller personer som inte kan utvisas med hänsyn till säkerhetsläget i det aktuella landet ett så kallat verkställighets-hinder. Men då ska utvisningen genomföras när verkställighetshindret inte längre finns. Detta bör ges regeringen tillkänna. Ett annat problem är att utvisning tas i beaktande vid bestämmande av påföljd. Om utvisning finns med i domen mildras påföljden. I praktiken får detta till följd att om en utvisning inte kan verkställas så är personen i fråga dels på fri fot i Sverige och dels tidigare än om utvisning inte skulle ha varit med i domen. Detta är helt orimligt.

En särskild utredare har tillsatts för att se över flera regler vid utvisning av brott (dir. 2020:44) och betänkandet ska lämnas i april 2021. Det är bra att en utredare har tillsatts men flera av åtgärderna som vi har föreslagit ovan behöver en snabbare hantering.

Villkorlig frigivning

Kristdemokraterna menar att personer som inte sköter sig i fängelse inte heller ska kunna friges villkorligt utan först efter att hela den utdömda strafftiden löpt ut. Det skapar drivkrafter att följa de regler som finns, att delta i behandlingsprogram och att ta de drogtesterna som man ombeds att ta.

Idag finns möjligheter att skjuta upp en del av den villkorliga frigivningen. I verkligheten sker det dock ytterst sparsamt. Förra året fattades bara 357 beslut om uppskjuten frigivning. I genomsnitt sköts frigivningen upp med mellan 27 och 33 dagar under 2017–2019. Samtidigt beslutades över 27 000 fall av misskötsamhet 2019. 5 700 enskilda klienter fick beslut om misskötsamt, enligt Kriminalvård och statistik 2019.

Därtill bör förändringar övervägas när det gäller möjligheten till villkorligt medgiven frihet. Det är inte rimligt att de som återfallit i likartad brottslighet och på nytt döms till fängelse per automatik friges villkorligt. Återfallsförbrytare bör avtjäna en tid i fängelset som helt och hållet motsvarar straffvärdet för det eller de nya brott hon eller han dömts för. Tiden i anstalt bör dock följas av en tidsperiod då den intagne ges möjlighet att återanpassa sig till ett liv i frihet. Vi anser att den villkorliga frigivning vid 2/3 av straffet borde utgå och ersättas med regler som medger villkorlig frigivning först vid 3/4 av straffet.

Villkorlig frigivning bör även föregås av en farlighetsbedömning. Den så kallade Hagamannen som dömdes för en rad överfallsvåldtäkter samt mordförsök bedömdes fortfarande vara farlig när han släpptes på villkorlig frigivning. Sedan riksdagsåret 2014/15 finns det ett tillkännagivande för regeringen om att skärpa reglerna för villkorlig frigivning för de som återfallit i likartad brottslighet. Ett liknande tillkännagivande nådde regeringen 2018/19. Regeringen måste agera och slopa den automatiska frigivningen. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Förenkla reglerna för häktning

Reglerna för häktning gör det svårt för svenskt rättsväsende att hindra personer från att begå upprepad brottslighet. Eftersom reglerna gör gällande att det krävs att det både finns ett års fängelse i straffskalan för den misstänka och att det ska föreligga återfallsrisk, rymningsrisk eller risk att den misstänkte stör utredningen blir det i flera fall svårt att häkta vissa personer. Inte minst blir det problematiskt för personer som misstänkts

för flertalet småbrott under en och samma dag eftersom de inte kan häktas. Ett slags rekord slogs möjligen i januari 2019 då en inbrottstjuv greps 12 minuter efter frisläppandet. SVT har rapporterat om en inbrottsvåg i Örebro som kunnat förhindras om en man inte släppts fri. Kristdemokraterna menar att häktningsreglerna inte är ändamålsenliga. Fler personer bör kunna häktas i Sverige. Samtidigt bör det göras satsningar på att hålla tiden mellan häktning och rättegång så kort som möjligt. Ingen ska häktas längre än nödvändigt. Ett exempel på hur häktningsreglerna kan göras mer ändamålsenliga är om och-kravet i dagens regler tas bort. Då skulle en person kunna häktas om det antingen finns ett års fängelse i straffskalan eller om det bedöms finnas återfallsrisk, flyktrisk eller kollusionsrisk. Dessutom bör en helhetsbedömning gällande tidigare brottslighet göras när återfallsrisken bedöms. Dessutom bör reglerna för obligatorisk häktning sänkas från två års fängelse till ett års fängelse.

Ett ökat fokus på försvårande omständigheter

Brottsbalken innehåller både försvårande omständigheter som ska beaktas vid straffmätning och förmildrande omständigheter. De förmildrande omständigheterna är betydligt fler än de försvårande. Enligt Kristdemokraternas synsätt är detta fel. Därför har vi tidigare föreslagit att antalet straffrabatter ska skäras ned betänkligt och stramas upp. Det finns förvisso ett flertal anledningar till att mildra straffmätning, men minst lika många skäl till att döma ut hårdare straff. De försvårande omständigheterna bör användas i större utsträckning i svenska domstolar. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Kriminalisera försök till ringa stöld

Idag är inte försök till ringa stöld straffbart, vilket innebär att om exempelvis en butikstjuv blir upptäckt av personalen, men släpper sitt byte på väg ut från affären och därför inte genomfört en ringa stöld, så går det inte att åtala denne för försök till ringa stöld. Svagheten i denna lagstiftning innebär ett problem i trygghetsarbete i exempelvis matbutiker. Därför anser Kristdemokraterna att vi bör kriminalisera försök till ringa stöld. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Förbjud hindrande av rättvisa

I samband med mordet på Vår krog och bar i Göteborg 2015 har en person gett falskt alibi till en av de som sedermera dömdes till livstid fängelse. Hon uppgav att hon var med gärningsmannen vid Göteborgsoperan. Rätten slår fast att hon ljugar, men frikänner eftersom det inte är straffbart att ljuga i polisförhör som inte sker under ed. Om en brottsling inte görs oåtkomlig för polisen, är det heller inte straffbart att skydda denne så som lagen är utformad idag.

Riksåklagaren anser att det idag finns lagstöd för att detta ska vara olagligt redan genom gällande lagstiftning och har drivit fallet till HD. En sådan tolkning är inte orimlig givet lagens utformning, men tingsrätt, hovrätt och HD har gått på den tilltalades linje och i en prejudicerande dom slagit fast att det inte är olagligt att lämna falska alibin för brottslingar i polisförhör som inte sker under ed.

Detta kan komma att skapa incitament för kriminella att hindra rättsväsendets gång genom att efter fällande dom skicka fram falska vittnen som stör utredningen och i

värsta fall bidrar till att en dömd person blir friad på falska grunder. Kristdemokraterna menar att detta måste åtgärdas. Men det krävs mer än att bara förbjuda någon att ge falskt alibi på ett liknande sätt som i Vår krog & bar-fallet. Att falska uppgifter lämnas av personer som inte är misstänkta för brott är ett stort problem. Det bör tillsättas en övergripande utredning om hur hindrande av rättvisans gång kan stoppas, som kan komplettera lagstiftningen kring falsk tillvitelse, skyddande av brottsling, mened med mera. Vidare bör mened bestraffas hårdare än idag. Mened är ett mycket allvarligt brott som kan få stora och allvarliga konsekvenser. Straffskärpningar bör i första hand ske vad gäller minimistraflet. Detta ska också bedömas och övervägas i utredningen En stärkt rättsprocess och en ökad lagföring, som ska redovisa uppdraget den 21 maj 2021.

Höjt straff för fridskränkning

Minimistraflet för fridskränkning är idag nio månaders fängelse, vilket innebär att polisen är väldigt beroende av att målsäganden samarbetar, vilket givet brottets natur ofta inte är fallet. Målsägande drar helt enkelt ofta tillbaka anmälan på grund av rädsla för sin partner och delar inte frivilligt med sig av information. Om minimistraflet höjdes till ett års fängelse skulle polisen på egen hand kunna hämta ut exempelvis journaluppgifter och driva vidare en utredning utan målsägandes medverkan. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Utred presumtionen mot fängelse

I brottsbalken 30 kapitel finns den så kallade presumtionen mot fängelse som är en bärande princip för straffmätningen i Sverige. Där står att rätten ska fästa särskilt avseende vid omständigheter som talar för annan påföljd än fängelse. Dessutom ska rätten beakta de strafflindrande omständigheterna som står i 29 kapitlet 5 §. Beroende på straffvärde, art och tidigare brottslighet kan rätten frångå detta. Kristdemokraterna menar att detta leder till flera problematiska domar där personer som återfaller i brott ändå döms till lindrigare domar än fängelse. Det innebär inte att vi menar att alla som begått ett brott ska dömas till fängelse. Det är varken önskvärt ur socialt, preventivt eller finansiellt hänseende. Alla förtjänar en chans att ändra sig. Men det svenska påföljds-systemet är anpassat efter en annan verklighet än den rådande. Vi menar att det är nödvändigt med en genomgripande utredning kring hur presumtionen mot fängelse ska användas. Exempelvis skulle rätten kunna ta de försvärande omständigheterna i 29 kapitlet 2 § i beaktande liksom de förmildrande. Betoningen på att ”särskilt beakta” omständigheter som talar för annat än fängelse måste ses över, om detta får rimliga konsekvenser.

Attacker på vitala samhällsfunktioner

Under mer än ett decennium har en ny typ av brottslighet etablerat sig i Sverige. Det är brott mot utryckningsfordon som brandkår, polis och ambulanser. Det är attacker mot kollektivtrafiken och det är attacker mot socialtjänsten och sjukhus. Polisen skriver i sin rapport Utsatta områden – Social ordning, kriminell struktur och utmaningar för polisen att exempelvis hemtjänstpersonal och socialtjänsten utsätts för trakasserier. Det gäller både hot mot enskilda handläggare och skadegörelse på byggnader. I december 2016 evakuerades socialkontoret i Mönsterås efter att en familj vänt sig emot ett beslut och

hotade hela personalen allvarligt. I Salem hotade en man i juni att söka upp en socialsekreterare i dennes hem. I Örnsköldsvik ska en man ha hotat fyra socialsekreterare och en förvaltare. Hoten ska ha tagit sig formen av rena dödshot, mannen hotade med mordbrand och dödsskjutningar. I Dalsland har liknande hot skett, och en man åtalades 2017 för att ha dödshotat en socialsekreterare.

I september 2017 upprättade Stockholmspolisen en särskild händelse efter att en anhörig till en polis blivit utsatt för ett kidnappningsförsök. Enligt en rapport från Polisförbundet upplever 7 av 10 poliser att utsattheten för hot och våld ökat de senaste två åren. Kriminella som grips hotar polisen genom att berätta att de vet var de bor och känner deras familjemedlemmar. Detta måste samhället reagera skarpt på. När en polis hotas, hotas rättsstaten. De måste fredas.

Angreppen på de vitala samhällsfunktionerna stannar dock inte vid vare sig socialtjänsten eller polisen. Hot mot vårdpersonal ökar på sjukhus i flera större städer runt om i Sverige. Det visar en kartläggning som SVT Nyheter har gjort.

Undersökningen visar att det inte bara är i de tre storstäderna Stockholm, Göteborg och Malmö som de hotfulla situationerna ökar. Även på sjukhus i Norrköping, Borås, Västerås och Uppsala ökar problemen. I Uppsala vittnar en akutsjuksköterska om att det kan komma gäng om 50 personer som kallar personalen för könsord och dödshotar dem. Hoten är så vanligt förekommande att personal inte ens alltid tar det på allvar. Så långt har normaliseringen av hotfullt beteende gått på våra sjukhus.

I Malmö berättar personalen på Skånes universitetssjukhus att de har hotats till livet i situationer som rör gängrelaterat våld. Problemen inträffar bland annat när anhöriga och vänner till den skadade samlas i väntrummen.

Hot och våld inom vård och omsorg leder till psykiska, fysiska och ekonomiska konsekvenser för den drabbade, arbetsplatsen och samhället. Både vårdtagare och anställda kan uppleva oro för att utsättas för våld i vården. Det är både ett allvarligt vårdproblem och ett arbetsmiljöproblem.

Tidningen Chef och ledarskap rapporterade i augusti 2019 om hur 4 av 10 rektorer har utsatts för våld. En tillsynsrapport från Arbetsmiljöverket konstaterar att 9 av 10 grund- och gymnasieskolor brister i sitt förebyggande arbetsmiljöarbete, bland annat gällande utbildning i hur de ska hantera säkerhetssituationer som kan leda till hot och våld. Fackförbundet DIK har rapporterat om den allt sämre arbetsmiljön för landets bibliotekarier, en institution som inte minst har ett viktigt uppdrag i det kompensatoriska arbetet för att nå ut med litteratur till unga som inte har det med sig hemifrån. Social oro, som syftar på bråk, onykterhet och aggressivitet mot personal eller besökare förekommer på 81 procent av de svenska biblioteken. Droghandel förekommer nu öppet.

Det som sker i Sverige i dag är dessvärre en logisk fortsättning på vad som pågått länge. Det har börjat i socialt utsatta områden med vandalisering i området, fortsatt med stenkastning mot kollektivtrafik, polis och senare fortsatt mot brandkår och sjukvårdspersonal. Den våldsspiralen har nu tagit sig in på sjukhusen.

Sammantaget bidrar allt detta till ett samlat angrepp mot vitala samhällsfunktioner som allvarligt bryter ned grundläggande normer i samhället. Kan inte ett socialtjänstkontor eller sjukhus vara fredat från angrepp finns det snart inga platser i samhället som är det. Det är extra allvarligt när angrepp drabbar de som försöker rädda liv, en grundläggande uppgift för staten. När det gäller organiserade angrepp mot personer som är anställda inom vitala funktioner bör straffen skärpas, särskilt när angreppen är organiserade. Brott mot vitala samhällsfunktioner bör vara en särskild straffskärpnings-

grund. Detta har tillkännagetts för regeringen som ännu inte återkommit med en proposition. Det är anmärkningsvärt att regeringen inte vill markera mot denna systemhotande brottslighet.

Det krävs kraftiga åtgärder för att komma till rätta med problemen. Sjukvårdspersonal har naturligtvis erfarenhet av att hantera komplicerade patienter, och bråk uppstår i ansträngda situationer. Men det är en sak att ha en besvärlig patient och en helt annan att hantera stora grupper med människor som antingen vill skada en patient eller personalen. Därför behövs fler åtgärder som stärker tryggheten för patienter och personal samt att polisen har förutsättningar att förhindra ordningsstörningar. Obehöriga som tar sig in på sjukhus, är med och stör ordningen, hotar personal och försvårar vård måste lättare kunna avvisas från platsen. De måste också kunna portas från att besöka sjukhus än för uppsökande av vård. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Brott begångna av djurrättsaktivister

Det är mycket oroande att jägare, lantbrukare och djurproducerande verksamheter blir hotade och trakasserade av aktivister. Jägare som efter myndighetsbeslut bedriver skydds jakt eller genomför eftersök på polisens uppdrag och utför ett viktigt samhällsuppdrag. Angrepp på jägarna som utför dessa uppgifter bör därför betraktas som en försvårande omständighet som leder till hårdare straff. Även lantbrukare och djurproducerande näringsidkare trakasseras av djurrättsaktivister på ett otillbörligt sätt. Det handlar om allt från skadegörelse, ofredande och olaga intrång till hot och misshandel, där det bakomliggande motivet utgörs av en våldsbejakande extremistisk djurrättsaktivism. Polisen behöver ta dessa brott på allvar som den våldsamma politiska extremism som det är. Det behövs ett riktat polisarbete med speciella grupper inriktade på ideologiskt motiverad brottslighet. På 1990-talet fanns en specialgrupp inom polisen som särskilt arbetade med ideologisk djurrättsmotiverad brottslighet. Därigenom kunde man få en bättre inblick i de grupper som stod för brottsligheten. Med tanke på att Centrum för våldsbejakande extremism nu också har klassat djurrättsaktivism som en egen form av extremism frikopplad från vänsterextremism bör detta leda till att brott begångna av dessa extremister tas på betydligt större allvar och att de bör anses som en försvårande omständighet vid straffmätning.

Förenkla hemlig dataavläsning

Regeringen har nyligen lämnat två propositioner om hemlig dataavläsning och hemlig avlyssning. Kristdemokraterna välkomnar förändringen men är kritiska till att regeringen missat väsentliga delar.

Kristdemokraterna vill att rättsväsendet får ändamålsenliga tvångsmedel för att beivra brott, och stödjer därför en förenkling av möjligheten att avlyssna anonyma kontantkort. Svenskt rättsväsende ska inte bakbindas av att lagstiftningen ligger efter den tekniska utvecklingen. Vi anser dock att avlyssningsbeslut inte ska bindas till person i stället för telefonnummer, adress eller viss elektronisk kommunikationsutrustning.

Denna bedömning delas också av de myndigheter som faktiskt ska använda lagstiftningen, nämligen Polismyndigheten, Tullverket och Säkerhetspolisen. Kristdemokraterna anser att lagen bör utformas så att beslut om hemlig avlyssning,

liksom andra beslut om övervakning, exempelvis hemlig dataavläsning, ska knytas till personen som ska bevakas. Detta bör ges regeringen till känna.

Kristdemokraterna vill se att rättsväsendet får ändamålsenliga tvångsmedel för att beivra brott och stöder därför att regeringen utvidgar möjligheten att avlyssna personer som är misstänkta för allvarlig brottslighet.

Polismyndigheten och Säkerhetspolisen förordar att hemlig dataavläsning ska beviljas om åtgärden är av särskild vikt för att förebygga, förhindra eller upptäcka sådan brottslig verksamhet som anges i inhämtningslagen. Regeringen anser att detta endast ska beviljas om åtgärden är av synnerlig vikt, vilket är ett högre krav än inhämtningslagens krav på exempelvis masttömning för att lokalisera mobiltelefoner som har funnits inom ett område. Kristdemokraterna anser inte att det finns någon anledning att ställa högre krav för hemlig dataavläsning än för avlyssning av elektronisk kommunikation utan delar Säkerhetspolisens och Polismyndighetens bedömning att HDA är en ny metod som verkställer beslutade tvångsmedel med ny teknik som inte går att komma åt med nuvarande lagstiftning. Därför behövs inte ett skarpare krav för hemlig dataavläsning än vad som föreskrivs i inhämtningslagen. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Det platskrav som regeringen föreslår ska gälla kommer att komplicera användningen av hemlig dataavläsning för rättsvårdande myndigheter. Kristdemokraterna delar bl.a. Polismyndighetens och Tullverkets invändningar i de remissvar som inkommit och som förespråkar att tvångsmedlen knyts till person i stället för till plats. Kriminella nätverk är ofta mycket medvetna om vilka begränsningar som finns för polisens tvångsmedel och utnyttjar dessa begränsningar till max. Om exempelvis en möteslokal byts i sista sekund blir det mycket svårt för rättsvårdande myndigheter att få en hemlig kameraövervakning till stånd.

Flera remissinstanser påpekar också problemet med att få ett tillträdestillstånd godkänt av domstol i tid, i de fall där en misstänkt lämnar ifrån sig exempelvis en mobiltelefon under en begränsad tid eller på en för allmänheten tillgänglig plats, t.ex. ett omklädningsrum. Fönstret att handla kan vara kort och bli omöjligt att utnyttja om tillstånd ska ges av en domstol. Remissinstanserna föreslår i stället att åklagare ska få fatta beslutet, en uppfattning som Kristdemokraterna delar. Åklagarmyndigheten menar exempelvis att ett beslut om tillträdestillstånd ska innebära ett generellt tillträde till vissa typer av platser som annars skyddas mot intrång, t.ex. fordon och allmänna förvaringsutrymmen, men inte sådana platser som lagen föreslår har ett absolut förbud. Säkerhetspolisen är i sin tur oroliga för att tillståndet kan få en för snäv tolkning. Reglerna bör förändras på ett sätt som tar hänsyn till de invändningar som Åklagarmyndigheten, Säkerhetspolisen och Polismyndigheten har. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Sociala insatser mot gängkriminalitet

I de 34 punkter som regeringen presenterade mot gängkriminaliteten fanns ett par punkter som gällde sociala insatser. Dessa hade det gemensamt att de var för svaga, otydliga och inte tidsatta. Det var en av anledningarna till att Kristdemokraterna lämnade gängsamtalet. Att bara tala om samordning och långsiktiga insatser utan att ha en idé kring hur detta ska göras eller vad det ska uppnå är inte seriöst. Kristdemokraterna har en annan idé och presenterar därför ett miljardpaket på sociala insatser mot gängkriminalitet.

För att bekämpa gängkriminaliteten krävs stora satsningar på hela rättsväsendet, ökade befogenheter för polisen och insatser som gör att fler vittnar. Men för att knäcka gängkriminaliteten behövs satsningar på det förebyggande och sociala arbetet.

Socialtjänsten

Människor som senare i livet begår brott visar ofta upp tidiga varningstecken. De har ofta kontakt med socialtjänsten i tidig ålder. De måste fångas upp innan det gått för långt och de gått in på brottets bana. Därför behöver socialtjänsten stärkas.

I dag finns dock uppenbara brister som hög personalomsättning, brist på socialsekreterare och ökad arbetsbelastning. Medarbetarna inom socialtjänsten behöver bättre stöd och resurser för att kunna utföra sitt arbete på bästa sätt. Det krävs också en samlad riktning på arbetet, med stöd från nationell nivå, såsom enhetliga modeller och metoder för det sociala arbetet med barn och unga. Dels för att säkerställa att evidensbaserade arbetssätt används, dels för att öka jämlikheten i landet. Ett stort fokus bör läggas på att utveckla kompetensen om barn med neuropsykiatrisk funktionsnedsättning, för att säkerställa att rätten till god och likvärdig vård mellan barn vars svårigheter beror på sociala grunder och barn vars svårigheter beror på neuropsykiatriska funktionshinder.

Socialtjänsten behöver bli bättre på att identifiera barn som är i riskzonen och deras familjer så att åtgärder kan sättas in i ett tidigt skede. För att kunna bedriva ett effektivt arbete i dessa avseenden behöver socialtjänsten finnas tillgänglig dygnet runt.

Både när det gäller att arbeta mot psykisk ohälsa och kriminalitet bland unga ligger ett stort ansvar på socialtjänstarbetarna. Exempelvis påverkar socialtjänsten domstolarnas påföljdsval och besitter därför stor makt för den unge och för hur samhället förebygger och motverkar ungdomsbrottslighet. Dock visar studier på att socialtjänstens roll i påföljdssystemet för unga många gånger leder till godtycke, oförutsägbarhet och bristande behandling. I en nyligen publicerad forskningsrapport pekar socialtjänstarbetare på en egen bristfällig kompetens i kombination med hög arbetsbelastning, och bristfällig kompetensutveckling. Det ser också väldigt olika ut i olika delar av landet.

Att socialtjänsten fungerar väl och sätter in rätt åtgärder är avgörande när det gäller barn som begår brott och barn som riskerar att dras in i kriminella miljöer. Därför satsar Kristdemokraterna 230 miljoner kronor 2021 och 160 miljoner 2022 för stöd av socialtjänstens arbete med barn och unga. Satsningen ska gå till att genomföra kunskaps- och höjande insatser bland socialtjänstens personal och ta fram metodstöd för att säkerställa likvärdighet i tillämpningen av lagen. Insatsen för att öka kunskapen ska även kunna gå till personer som arbetar med personer med neuropsykiatrisk funktionsnedsättning. Vi anser också att det finns behov av att stärka socialsekreterarens kompetens och ansvar. Vi anslår medel till en nationell samordning och stöd av socialtjänstens arbete med barn och unga på 10 miljoner kronor per år 2021–2023.

Statligt stöd för samverkan mellan skola, socialtjänst, polis och fritid

SSPF är en samverkansmodell mellan skola, socialkontor, polis och fritid. Syftet är att förhindra att barn hamnar i eller fortsätter med kriminellt beteende och/eller drogmissbruk. Barn så unga som tio kan idag bli aktuella för insatser om de har missbruksproblem och/eller uppvisar ett kriminellt beteende. Det handlar om barn som vistas i riskmiljöer där missbruk och kriminalitet finns, barn som kommer hem efter att ha varit

omhändertagna, barn för vilka tidigare insatser inte har fungerat och som tidigare nämnts barn som uppvisar missbruksproblem eller kriminellt beteende. Vi föreslår därför 10 miljoner årligen för att stimulera SSPF-samverkan på fler platser.

Reformera sekretesslagstiftningen

En avgörande faktor för ett effektivt förebyggande arbete är att de olika aktörerna som möter ungdomar i riskmiljö kan föra dialog och utbyta information om ungdomen. I dag tolkas sekretesslagstiftningen olika i olika kommuner. Kristdemokraterna vill reformera den nu gällande lagstiftningen i syfte att klargöra sekretessreglerna och förtydliga dem så att samarbetet underlättas. Oro för att göra fel får inte hindra olika myndigheter att göra allt som är möjligt för att få en ungdom att lämna, eller inte hamna i, kriminella miljöer. En ändrad sekretesslagstiftning skulle underlätta samverkan både vad gäller misstänkta kriminella och dessutom underlätta arbetet med barn som är brottsoffer inom ramen för barnahus.

Idag är det tillåtet för socialtjänsten att bryta sekretessen om det föreligger brott med straffvärde minst fängelse ett år. Vi föreslår att skola och socialtjänst bör vara skyldiga att bryta myndighetssekretessen där det är motiverat i förebyggande syfte kring enskilda på polisens begäran, och vill tillsätta en utredning som möjliggör en sådan lagstiftning.

Insatser för unga kriminella

KD/M-budgeten ökade anslagen till Kriminalvården och innehöll ett uppdrag till myndigheten att skapa en särskild enhet för unga gängmedlemmar. En sådan enhet skulle behöva utveckla det återfallsförebyggande arbetet och avhopparverksamheten. Innehållet i verkställigheten behöver också bli mer meningsfullt och innehålla tydliga utbildningsplaner. Utslussningen bör också förberedas tidigare. För att lyckas bättre med unga gängmedlemmar bör individanpassade program användas i högre utsträckning för att bryta det kriminella beteendet.

De erfarenheter som Kriminalvården har och bygger upp på den föreslagna enheten kan ligga till grund för metodstöd inom andra aktörers arbete med unga kriminella i gängmiljö. Därför satsar vi 50 miljoner kronor per år på detta.

En annan myndighet som arbetar med unga kriminella är Statens institutionsstyrelse (Sis). Det är en eftersatt och illa fungerande myndighet som behöver bli bättre. Därför behövs en satsning på kompetens- och metodutveckling för arbete med unga gängkriminella. Därför avsätter vi också där 50 miljoner kronor per år.

Förändra omedelbarhetsprincipen

Utredningen Tidiga förhör – nya bevisregler i brottmål (SOU 2017:98) har konstaterat att det finns behov att reformera lagstiftningen. Utredningen konstaterar också att det inte finns några rättssäkerhetshinder för att reformera nuvarande ordning. Huvudprincipen skulle vara densamma, att omedelbarhetsprincipen gäller. Men dessa bör vidgas. Det bör bli mer flexibelt hur bevisning läggs fram.

Till exempel ska tidiga videoförhör kunna återopas. Ett sådant förhör kan hållas i närmare anslutning till brottet istället för i domstol kanske månader senare och ansikte mot ansikte med förövare eller kanske andra gängmedlemmar (om det är ett sådant mål). Det innebär också att förhör kan hållas innan medier eller närområdet skakats av

uppgifter om ett begånget brott. Dessutom innebär det att förhör kan ske innan den förhörde hunnit bli påverkad av gärningsmannen eller dennes kumpaner.

Det skulle också kunna leda till kortare häktningstider då förundersökningen går snabbare och den misstänktes kollussionsfara minskar.

Utredningen konstaterar också att uppfattningen är att försvararna har som taktik att vänta med att lämna ifrån sig information. Detta leder i sin tur till att det bedrivs förundersökning i rätten och att det som prövas i domstolen blir något annat än det som förundersökningen har gällt. Incitamentet för en försvarare att medverka till att reda ut oklarheter uppfattas som lågt eftersom försvararen kan ha inställningen att oklarheter i processmaterialet skapar en osäkerhet som gagnar den misstänktes försvar. Omedelbarhetsprincipen hjälper alltså denna taktik.

Omedelbarhetsprincipen bör förändras i enlighet med förslagen i SOU 2017:98. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Andreas Carlson (KD)

Ingemar Kihlström (KD)

Robert Halef (KD)

Tuve Skånberg (KD)

Lars Adaktusson (KD)

Mikael Oscarsson (KD)